

5. Актуальні питання теорії та практики митної справи : [монографія] / За заг. ред. І.Г. Бережнюка // Митна справа в Україні. Т. 21. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. – 428 с.
6. Компедіум ВТамО по управленію таможенними ризиками. – ВТамО, 2012. – 69 с.
7. Митна політика та митна безпека України : [монографія] / За заг. ред. П.В. Пашка, І.Г. Бережнюка // Митна справа в Україні. Т. 24. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. – 338 с.
8. Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю : Наказ Міністерства фінансів України від 31.07.2015 р. № 684 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15/print1446752698065514>.
9. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика : [монографія] / За заг. ред. І.Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2014. – 288 с.
10. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 р., затверджений Головою ДФС України від 19 січня 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>.

Годованец А. В.

Тернопольский национальный экономический университет

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ ТАМОЖЕННОГО КОНТРОЛЯ В УКРАИНЕ

Резюме

Исследованы теоретические основы функционирования системы управления рисками при осуществлении таможенного контроля. Выделены главные приоритеты управления рисками при перемещении товаров через таможенную границу государства. Раскрыто значение системы управления рисками в условиях структурной перестройки фискальных органов Украины.

Ключевые слова: таможенный контроль, оценка рисков, профиль риска, система управления рисками, фискальные органы.

Hodovanets A. V.

Ternopil National Economic University

CONCEPTUAL BASES IN FUNCTIONING SYSTEM REGULATION OF RISKS IN CUSTOM CONTROL OF UKRAINE

Summary

There are researched theoretical backgrounds of the risk management system functioning which is used by the customs bodies in the process of customs control conducting are studied. It's pointed basic priorities of the risk management in the process of the goods transfer across the customs border of the country are highlighted. It's opened value of the risk management system under conditions of structural reconstruction of the fiscal bodies of Ukraine is examined.

Keywords: customs control, risk assessment, risk profile, risk management system, fiscal bodies.

УДК 336.71(477):331.108

Денис О. Б.

Львівський інститут банківської справи
Університету банківської справи

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МЕДІАЦІЇ КОНФЛІКТІВ В БАНКАХ

Досліджено зарубіжний досвід формування кредитної медіації в банківських установах. Висвітлено процедури проведення медіації конфліктів в банках. Окреслено методи та організаційні форми медіації конфліктів в банках.

Ключові слова: медіація, банк, конфлікт, кредит, посередництво.

Постановка проблеми. Медіація конфліктів у банках потрапила в центр уваги вітчизняних науковців, практиків та регулюючих органів відносно недавно через збільшення спорів між банками та клієнтами в період кризи банківської системи.

Історія розвитку банківських систем свідчить, що поява конфліктів між банками і позичальниками є неминучим явищем, оскільки відносини між банками та позичальниками є виключно складними, побудованими в значній мірі на довірі та часто непередбачуваними.

Наслідком банківських конфліктів з позичальниками часто є судові позови, які несуть фінансові втрати для обох сторін суперечки, зниження репутації банків та позичальників через набуття справи розголосу тощо.

Як свідчить досвід країн з розвиненими альтернативними системами врегулювання суперечок між банками і позичальниками, значну частку конфліктів можна ефективно вирішувати у досудовому порядку за допомогою інституту медіації.

В Україні інститут медіації перебуває на почат-

ковому етапі розвитку, що утруднює його ефективне використання, незважаючи на суттєве зростання маси проблемних кредитів, та погіршення у зв'язку з цим фінансового стану банківських установ.

З огляду на вищесказане актуальність дослідження інституту медіації конфліктів у банках не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд праць вітчизняних та зарубіжних дослідників свідчить, що різні аспекти інституту медіації привертати увагу широкого кола науковців. Так, загальна проблематика використання інститутів альтернативного врегулювання економічних спорів висвітлена в публікаціях Дубовик Е., Щербини В., Щербини О., Єрьоменко Г., Штепана П. та ін. Специфіка формування процедур примирення у фінансовій сфері розкрита в публікаціях Верещак С.Б., Іванової О.А., Каменкова В.С., Шамлікашвілі Ц.А. та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, віддаючи належне напрацюванням науковців, слід зазначити, що ряд питань, зокрема, кредитна медіація конфліктів у банках, з огляду на новизну тематики та специфіку банківської діяльності висвітлені фрагментарно та потребують подальших досліджень.

Мета статті полягає у дослідженні зарубіжної специфіки використання інституту кредитної медіації в банках.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження теоретичних джерел свідчать, що саме поняття «медіація» походить від латинського *mediare* – посередництво. Медіація – це міжнародний загальноживаний термін. У сучасній доктрині немає єдиного підходу до розуміння сутності такого альтернативного способу вирішення конфліктів, як медіація [1].

Формальне визначення медіації (або мирової угоди) наводиться у ст. 1 Типового закону ЮНСІТРАЛ (Комісії ООН з міжнародного торгового права) за 2002 р. щодо міжнародних комерційних арбітражних процедур, згідно з якою медіація – це «процес... коли сторони залучають третю особу або осіб ... з метою надання ними допомоги у мирному врегулюванні спорів, що виникають із приводу контрактних чи інших правових відносин, або пов'язаних з ними. Мировий посередник не має права нав'язувати сторонам способи врегулювання спору» [2].

Центр ефективного врегулювання спорів (ЦЕВС) визначає медіацію як «гнучкий конфіденційний процес, під час якого нейтральна сторона активно допомагає зацікавленим сторонам досягти згоди щодо врегулювання конфлікту або суперечки, але останнє слово при ухваленні рішення або умов угоди з врегулювання спору залишається за зацікавленими сторонами» [2].

Відповідно до проекту Закону України «Про медіацію» від 27 березня 2015 р., медіація – альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора. При цьому медіатор – особа, яка відповідає вимогам, встановленим цим законом, та медіаційним застереженням (угодою про медіацію), яка має статус медіатора відповідно до цього закону і яку сторони спору обрали для проведення медіації [1].

У практичному сенсі медіація – це одна з форм альтернативного вирішення конфліктів (інші

форми включають в себе арбітрацію, міні-суд, омбудсмена, приватний суд та ін.).

До характерних рис медіації, що відрізняють її від інших форм альтернативного вирішення конфліктів, відносять наступні:

1. Домінування принципу справедливості (метою медіатора є абстрагуватися від правової оцінки того або іншого конфлікту і керуватися виключно завданням підвести конфліктуючі сторони до необхідного їм результату).

2. Нейтральність позиції медіатора (медіатор не виконує функції судді чи експерта-радника, який повинен винести рішення, а сприяє і забезпечує переговори між сторонами, підводячи їх до відшукування власних рішень).

3. Схилання учасників суперечки до діалогу (медіація унікальна в тому, що вона стимулює учасників взаємодіяти безпосередньо один з одним для розгляду спору як загальної проблеми, яка потребує дозволу, і для пошуку різних варіантів рішення, ставитися один до одного і до протилежних позицій з повагою, фокусуватися більшою мірою на те, що їм належить робити в майбутньому, ніж на те, що відбулося в минулому [3].

У світовій практиці медіація широко використовується в різних сферах суспільного життя (комерційних конфліктах, міжкорпоративних і внутрішньокорпоративних суперечках, конфліктах у страхових відносинах), у тому числі і в банківництві.

Використання інституту медіації в банківництві набуває особливого значення з наступних причин.

Для банківського сектору особливу вагу має феномен довіри клієнтів та чинник ділової репутації, що є найважливішим нематеріальним активом. Як наслідок, прибутковість та фінансова стійкість банку на відміну від нефінансової корпорації залежать в значно більшій ступені від наявності ефективної системи вирішення конфліктів з контрагентами. З огляду на це медіатор конфліктів у банках є одним з ефективних інструментів забезпечення довірчих відносин з клієнтами та збереження ділової репутації.

Найпоширенішим у банківській сфері є використання інституту медіатора при вирішенні конфліктів банків з позичальниками при наявності проблемних кредитів.

Ефективність використання інституту медіації підтверджується досвідом багатьох країн.

Країною – лідером використання інституту медіації є США, де накопичено більше ніж 60-річний досвід використання посередницьких схем при вирішенні суперечок.

На сучасному етапі у ряді штатів США медіація стала обов'язковим досудовим способом врегулювання суперечок при простроченнях виплат і показала високу ефективність при вирішенні суперечок банків з клієнтами, що знаходяться у важких життєвих обставинах [4].

В європейських країнах інтерес до інституту медіації суттєво зріс після фінансової кризи 2008 р. та пов'язаних з нею проблем підприємств малого і середнього бізнесу. У результаті ряд європейських країн розробили на урядовому рівні схеми кредитної медіації для малого та середнього бізнесу як новий, часто тимчасовий механізм.

Першою країною, що впровадила програму кредитної медіації, у 2008 р. стала Франція, потім у 2009 р. – Бельгія і в 2010 р. – Німеччина. Згодом у кінці 2010 р. Німеччина відмовилася від програми (як і планувалося), у той час як у Фран-

ції та Бельгії терміни використання схем посередництва були продовжені. Ще ряд країн (Ірландія, Іспанія, Сполучене Королівство) з часом створили подібні механізми [5].

Популярності інституту медіації сприяли наступні її переваги:

- ефективність і зручність методу врегулювання конфлікту;
- гарантія конфіденційності сторін при вирішенні конфлікту (що особливо важливо для банківських установ);
- збереження ділової репутації учасників конфлікту;
- економія сил, часу і коштів на врегулювання спору в судовому порядку [6].

Зарубіжна практика дозволяє виділити основні аспекти функціонування інституту кредитної медіації:

- типову конфліктну ситуацію;
- учасників;
- специфіку переговорного процесу і т. д.

Типовою ситуацією проведення процедури медіації є ситуація, коли добросовісний боржник банку визнає борг та своє зобов'язання сплатити його, однак не може зробити це через певні об'єктивні обставини (несприятливу ситуацію на ринку, проблеми з партнерами, форс-мажорні обставини тощо).

Процес медіації охоплює трьох ключових учасників: боржника, банк та медіатора.

Завданням медіатора є вироблення рішення щодо реструктуризації наявної заборгованості, яке задовольнило б і кредитора, і боржника.

Єдиної процедури медіації не передбачено. Усі процедурні питання можуть обговорюватися сторонами і самі сторони вправі визначити місце, час, тривалість сесій, а також інші питання щодо процедури медіації.

Як правило, вирішення конфлікту проходить наступні етапи:

1. Звернення сторони суперечки до медіатора. Як правило, в міжнародній практиці звернення відбувається через веб-додатки, електронну пошту або телефонний контакт. Причинами звернення клієнта може бути відмова банку переглянути умови погашення заборгованості чи, в окремих випадках, незадоволення клієнта умовами банку. У деяких випадках, процес посередництва починається після першої відмови, в інших – прийом заявок до медіатора допускається тільки після завершення внутрішнього процесу апеляції банку та подальшої відмови.

2. Оцінка медіатором заяви та прийняття рішення про можливість використання схеми посередництва. На цьому етапі медіатор може консультуватися з фінансовою установою за запитом кредитної справи, а також вивчати додаткову інформацію, щоб краще вести справу із заявником. Медіатори можуть також брати до уваги інформацію з баз даних про правопорушення (наприклад, Іспанія). Крім цього, медіатор може також забезпечити першу оцінку фінансових проблем боржника і рекомендації щодо можливих рішень або альтернативи.

3. Розроблення плану дій медіатором у випадку прийняття заявки. План дій включає співпрацю з боржником, контакти з банком, за необхідності – з іншими суб'єктами.

4. Вибір схеми погашення заборгованості з урахуванням реального стану справ і прийняття рішення, прийнятного для обох сторін конфлікту. На практиці найдієвішими є наступні методи:

фінансові поступки для боржника; поступки кредиторів в обмін на забезпечення зобов'язання; передача кредиту частини майна, акцій, товарів або послуг боржника; банківське рефінансування; переведення боргу.

5. Оформлення умов примирення (у мировій угоді або іншим способом).

6. Виконання досягнутого вирішення [5; 7].

Ключові принципи медіації є наступні:

- гарантія конфіденційності інформації;
- імунітет свідка медіатора;
- призупинення термінів позовної давності, відкладення судового або третейського розгляду та ін.

На практиці найдієвішими є такі методи медіації:

1. Фінансові поступки для боржника. При використанні даного методу кредитор (розуміючи неспроможність боржника і беручи до уваги неможливість забезпечення своїх вимог у разі його банкрутства) погоджується на певні поступки – відмова від стягнення неустойки, надання боржнику суттєвих знижок за умови, що решта боргу буде виплачена в найкоротші терміни, надання відстрочки у виконанні зобов'язання, а також прийняття графіку погашення заборгованості.

2. Поступки кредиторів в обмін на забезпечення зобов'язання. У цьому разі кредитор погоджується зменшити суму боргу в обмін на забезпечення зобов'язання. Найпопулярнішими засобами в таких випадках є гарантія, поручительство та застава. Цей метод ефективний тоді, коли велика імовірність банкрутства підприємства: кредитор погоджується на поступки, щоб збільшити вірогідність повернення боргу.

3. Передача кредиту частини майна, акцій, товарів або послуг боржника. Цей спосіб є ефективним, коли власники підприємства готові поступитися частиною свого майна та ступенем контролю власного підприємства на користь кредитора в обмін на зменшення суми боргу. Даний спосіб є дієвим, якщо кредитор планує в подальшому користуватися товарами або послугами боржника.

4. Банківське рефінансування. Рефінансування є ефективним способом погашення заборгованості підприємства шляхом звернення до банківських установ. Банки часто погоджуються на видачу комплексного кредиту, щоб боржник міг розраховуватися з кредиторами і виплачував кредит тільки банку. Використання програм кредитування допомагає боржнику розраховуватися за вимогами кредиторів і сконцентруватися на погашенні одного лише банківського кредиту.

5. Переведення боргу. Кредитор має бути обачним і допускати переведення боргу, тільки коли є реальний намір боржника та третьої особи вирішити спір у такий спосіб. Тому кредитор має дуже обережно підходити до процедури переуступки боргу та заздалегідь перевірити нового боржника [8].

У результаті вдалих переговорів вигоди отримують як банк так і клієнт.

Клієнт банку, який зацікавлений у вивільненні обігових засобів, відновленні доброї репутації, кредитного рейтингу, отримує можливість уникнути тривалого бюрократичного процесу розгляду позову чи/та небажаного судового розгляду. Банки отримують можливість зниження витрат і потенційних репутаційних збитків, оскільки при медіації не виникає потреба залучення до справи багатьох осіб. Окрім того, банки зберігають можливість продовження співпраці з клієнтом в майбутньому.

При формуванні інституту медіації важливим є питання його організаційної структури.

Зарубіжна практика показує можливість ефективного використання як внутрішніх, так і зовнішніх структур при медіації кредитних конфліктів.

При використанні зовнішніх структур інституту медіації можливі різні організаційні форми – з використанням посередницької панелі (наприклад, Франція, Німеччина), досвідченого старшого медіатора (наприклад, Ірландія), невеликого офісу експертів (наприклад, Бельгія) чи за допомогою незалежного експерта і оперативної групи (наприклад, Великобританія) [3].

Крім використання зовнішніх медіаторів, можливе створення спеціальних організацій, внутрішньобанківських підрозділів або відділів/служб медіації, що займаються врегулюванням суперечок, виникають як усередині компанії, з її клієнтами, так і з іншими контрагентами до того, як суперечка буде передана до суду. Створення спеціалізованих внутрішньобанківських служб по роботі із скаргами клієнтів (що не вимагає найму нових співробітників та істотних капіталовкладень) дозволить, згідно з досвідом зарубіжних країн, вирішувати до 60% суперечок на рівні самого банку, а у ряді випадків навіть на рівні його підрозділу або відділення.

Кожен з зазначених підходів має свої переваги.

Використання внутрішніх медіаторів може бути ефективним за рахунок економії ресурсів та доступності послуги для клієнтів банку. Але в цьому випадку виникає протиріччя одному з найважливіших принципів медіації – незалежності медіатора, а також необхідності збереження рівноправ'я сторін. При такій схемі витримати це досить складно, оскільки медіатор працює фактично при банку і для клієнта його нейтральність не є очевидною [4].

Натомість використання зовнішніх медіаторів забезпечує неупередженість, однак ускладнює доступ до медіатора клієнтів банку, які є від нього територіально віддаленими та є дорожчим варіантом.

Крім цього, на вибір організаційної структури інституту медіації визначальний вплив має нормативно-правова база країни, яка може встановлювати ряд вимог щодо медіації: обов'язковість процедури, перелік осіб чи структур які можуть проводити медіацію, кваліфікаційні вимоги до медіаторів і т. д.

Висновки. Загалом, практика зарубіжних країн показала, що позасудова реструктуризація заборгованості посередництвом медіації довела свою ефективність.

Системне використання медіації сприяло підвищенню конкурентоспроможності, стабільності й надало впевненість у завтрашньому дні не лише самим банкам, але і їх клієнтам.

На нашу думку, з урахуванням міжнародної практики подальший розвиток інституту медіації в Україні залежатиме від наступних чинників:

1. Наявності правового поля щодо регулювання медіації кредитних конфліктів.

2. Популяризації ідеї розгляду конфліктів між банками та клієнтами за участю медіатора НБУ, Асоціацією банків України, комерційними банками і т. д.

3. Наявності професійно підготовлених за міжнародними стандартами медіаторів у країні.

У підсумку функціонування інституту кредитного медіатора матиме певні позитивні риси як для споживачів, так і для фінансових установ:

- клієнти фінансових установ матимуть більшу довіру до ринку фінансових послуг, оскільки у разі необхідності можуть звернутись до процедури альтернативного вирішення спорів з банками;
- банківські установи зменшать фінансові збитки від неповернених кредитів та судових витрат.

Список літератури:

1. Череватюк В.Б., Сірук К.Л. Медіативна процедура вирішення спорів: теоретичні і практичні аспекти / В.Б. Череватюк, К.Л. Сірук // Юридичний вісник. – 2015. – № 2(35). – С. 41–46.
2. Рунессон Е.М., Гі М.-Л. Медіація конфліктів і спорів у галузі корпоративного управління / Е.М. Рунессон, М.-Л. Гі. – Видання IFC (Міжнародна фінансова корпорація), 2007. – 72 с.
3. Медіація в контексте (опыт США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.commonground.org.ua/mast_shearose.html.
4. Медіатор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mosmediator.narod.ru/index/0625>.
5. Centre for entrepreneurship, SMEs and local development. Working Party on SMEs and Entrepreneurship (WPSMEE). Credit Mediation for SMEs and Entrepreneurs: Final Report. – 15-Mar-2013. – 30 p.
6. Украинская юридическая компания «Юстиция». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://justicia.com.ua/ru/medacja>.
7. Ресурсный центр медиации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mediators.ru/rus/about_mediation/literature/text1.
8. Трофименко М., Кареева Г. Медіація як метод вирішення спорів щодо реструктуризації заборгованості / М. Трофименко, Г. Кареева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&&newsid=122937>.

Денис О. Б.

Львовский институт банковского дела
Университета банковского дела

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ МЕДИАЦИИ КОНФЛИКТОВ В БАНКАХ

Резюме

Исследован зарубежный опыт формирования кредитной медиации в банковских учреждениях. Освещены процедуры проведения медиации конфликтов в банках. Определены методы и организационные формы медиации конфликтов в банках.

Ключевые слова: медиация, банк, конфликт, кредит, посредничество.

Denys O. B.

Lviv Institute of State Banking University

THE FOREIGN EXPERIENCE OF MEDIATION OF CONFLICTS IN THE BANKS

Summary

In the wake of financial crisis bigger part of Ukrainian banks felt the problems with the debtors. The result of the bank's conflicts with debtors is the lawsuits, financial losses, reducing banks' reputation and business and so on. The mediator of conflicts in the banks is one of the most effective tools to ensure a trusting relationship with clients and preserve reputation. While there is a great deal of empirical research on mediation generally, the discussion of mediation of credit's conflicts in banks is notably absent in the science's debates. The article is dedicated to the problem of mediation of credit's conflicts in the bank. The author pays attention to the foreign experience of mediation of credit's conflicts in banks. The role of influence of mediation in bank's conflict is researched. The characteristic features of mediation (dominance principle of fairness, neutrality position of mediator, induce the parties to a dispute dialog) are highlight. The ability to use different approaches to mediation of credit's conflicts in banks have indicated the main stages of process of mediation of conflict between bank and debtors are highlighted. The core components of stages of the mediation process are disclosed. The key principles of mediation and the methods of credit's conflicts resolution are shown. The possibility of effective use of both internal and external structures of mediation of credit's conflicts is investigated. The benefits for banks and customers from mediation of credit's conflicts are investigated. The recommendations for the development of the institution of mediation of credit's conflicts in banks of Ukraine are offered.

Keywords: mediation, bank conflict, credit, intermediary.

УДК 336.14:336.2

Корнієнко Н. М.

Департамент з фінансово-економічних питань,
бухгалтерського обліку та фінансової звітності
Міністерства фінансів України

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДОХІДНОЇ ТА ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИН ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Здійснено аналіз та оцінку формування дохідної та виконання видаткової частини Державного бюджету України. Досліджено сучасний стан державного управління бюджетними доходами та видатками як інструменту соціально-економічного розвитку суспільства. Обґрунтовано пропозиції щодо підвищення ефективності бюджетного регулювання в умовах інституційних перетворень.

Ключові слова: бюджет, бюджетно-податкова політика, доходи бюджету, видатки бюджету, стратегічне бюджетне прогнозування та планування.

Постановка проблеми. Бюджет є вагомим інструментом впливу на соціально-економічні процеси. Бюджетне регулювання у сфері доходів та видатків має сприяти стимулюванню виробництва, збалансованому розвитку конкурентоспроможності економіки, забезпеченню розвитку науково-технічного процесу, зовнішньоекономічної діяльності та економічного зростання в цілому, підвищення стандартів життя і рівня добробуту громадян.

Підвищення якісного рівня механізмів формування дохідної та планування видаткової частини бюджету з урахуванням пріоритетів соціально-економічної стратегії посилює інституційні засади бюджетно-податкової політики, реалізація завдань якої впливає на рівень і умови виконання державних функцій, фінансову та соціальну збалансованість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики впливу державного регулювання бюджетного механізму на соціально-економічний розвиток держави, управління доходною та видатковою частинами бюджету присвячено праці вітчизняних вчених О. Василюка, І. Запатріної, Л. Лисяк, І. Лютого, І. Лук'яненко, В. Опаріна, В. Пасічника, В. Федосова, І. Чугунова.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. При цьому сучасна бюджетна політика у сфері доходів та видатків потребує подальшого дослідження з метою підвищення її ефективності. Вагомим завданням бюджетного регулювання суспільного розвитку є забезпечення упорядкування доходної та видаткової частин бюджету на основі запровадження якісних фінансових механізмів управління бюджетом, що сприятиме підвищенню рівня результативності акумулювання та спрямування бюджетних коштів.

Мета статті полягає у здійсненні оцінки показників доходної та видаткової частин Державного бюджету, обґрунтуванні напрямів підвищення ефективності бюджетної політики у сфері доходів та видатків.

Виклад основного матеріалу дослідження. На етапі економічних перетворень важливим завданням бюджетної політики є сприяння розвитку і удосконаленню організаційно-правових засад формування та виконання бюджету з метою підвищення ефективності державного управління бюджетними коштами та прискорення соціально-економічного розвитку країни.

Бюджет як фінансовий план характеризується складом доходів і видатків, які становлять дві структурні його складові. Згідно з Бюджетним